

2 / 2021

RAPPORT

Studiebarometeret 2020
Dokumentasjonsrapport

2021

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et faglig uavhengig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUTs samfunnsoppdrag, oppgaver og faglige uavhengighet er definert i universitets- og høyskoleloven og er nærmere spesifisert i forskrifter. I tillegg utfører NOKUT tilsyns- og forvaltningsoppgaver etter delegasjon fra departementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å sikre og fremme kvalitet i utdanning ved

- å føre tilsyn med, informere om og bidra til å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning
- å godkjenne og informere om utenlandsk utdanning og informere om mulighetene for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse i Norge

NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet kan ha tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og godkjent høyere utenlandsk utdanning.

NOKUT bruker årlig rundt 900 sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer, godkjenning av utenlandsk utdanning og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert som miljøfyrtårn

Tittel	Studiebarometeret 2020: Dokumentasjonsrapport
Forfatter(e)	Lars Fredrik Aasland Pedersen og Kjersti Stabell Wiggen
Dato	24.02.2021
Rapportnummer	2-2021
ISSN-nr	1892-1604

© NOKUT Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal NOKUT oppgis som kilde.

Forord

Den nasjonale studentundersøkelsen Studiebarometeret gjennomføres av NOKUT på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Data fra undersøkelsen publiseres på www.studiebarometeret.no. Data formidles også direkte til universitetene og høyskolene. Formålet er å styrke arbeidet med kvalitetsutvikling i høyere utdanning og gi informasjon om studentenes opplevde studiekvalitet. Høsten 2020 ble Studiebarometeret gjennomført for åttende gang. Over 30 000 studenter deltok, noe som utgjør 44 prosent av alle som fikk tilsendt undersøkelsen.

Denne rapporten beskriver gjennomføringen av undersøkelsen; arbeidet i forkant, underveis og i etterkant av datainnsamlingen. Rapporten tar blant annet for seg tidsbruk i skjemautfyllingen, frafall og svarinngang. Rapporten beskriver også manglende svar og andre relevante aspekter knyttet til hvordan studentene har besvart spørsmålene, i tillegg til terskelverdier for publisering av resultater på studieprogramnivå på www.studiebarometeret.no.

Innhold

1 Om Studiebarometeret.....	6
1.1 Hvem inngår i undersøkelsen?.....	6
2 Spørreskjemaet	6
2.1 Generelt om skjemaet.....	6
3 Utviklingen av skjemaet	7
4 Gjennomføring	9
4.1 Datagrunnlaget	9
4.2 Markedsføring og oppfølging.....	10
4.3 Datainnsamling	10
4.4 Hvem besvarer undersøkelsen?.....	14
4.5 Bearbeiding av data i etterkant.....	15
4.6 Personvern	16
5 Svarinngang.....	17
5.1 Totalt	17
5.2 Institusjonsnivå	18
5.3 Utdanningstyper	18
5.4 Tidsbruk.....	20
5.5 Frafall underveis i utfyllingen.....	20
6 Indeksene i Studiebarometeret	21
7 Studieprogrammene og nettportalen	23
7.1 Studieprogrammer og terskelverdier.....	23
7.2 Sammenlåsning av data og visning i nettportalen	24
8 Utvikling av Studiebarometeret.....	25
9 Vedlegg	26
9.1 Vedlegg 1: Institusjonenes populasjon og svarprosent	26

Sammendrag

Den nasjonale studentundersøkelsen Studiebarometeret ble gjennomført for åttende gang høsten 2020. Studiebarometeret gjennomføres av NOKUT på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet.

Litt over 30 000 studenter svarte på undersøkelsen, noe som utgjør en svarprosent på 44. Dette er lavere enn 2019 (49 prosent). Den lavere svarprosenten i 2020 må ses i sammenheng med koronapandemien og de utfordringene dette har ført til. Undersøkelsen dekker så godt som alle norske universiteter og høyskoler, og totalt inngår omtrent 1 800 studieprogrammer på bachelor- og mastergradsnivå.

Datainnsamlingen ble gjennomført fra 20. oktober til 17. november. Invitasjon til undersøkelsen og påminnelser om deltakelse ble sendt ut via både e-post og SMS. Koronapandemien medførte naturlig nok noen endringer i hvordan det ble reklamert for, og informert om, Studiebarometeret. Den tydeligste endringen i 2020 er at det ikke ble distribuert fysisk kampanjemateriell.

I gjennomsnitt tok det om lag 18 minutter for respondentene å besvare undersøkelsen, men tidsbruken varierte etter om respondentene besvarte spørsmål om praksis og om de valgte å svare på fritekstspørsmålene. De fleste som startet på undersøkelsen fullførte spørreskjemaet, men det var et frafall underveis i utfyllingen på om lag 20 prosent for de faste spørsmålene i Studiebarometeret, og om lag 24 prosent for spørsmålene om koronasituasjonen (disse var plassert i den siste halvdel av spørreskjemaet). Spørsmålene om koronasituasjonen ble i 2020 utviklet av NIFU i samarbeid med NOKUT.

Med utgangspunkt i bakgrunnsdata har vi gjennomført en frafallsanalyse hvor vi sammenligner de som svarte på undersøkelsen med populasjonen. Konklusjonen er at resultatene fra undersøkelsen er tilstrekkelig representative for populasjonen etter kjente kjennemerker selv om kvinner er noe overrepresentert blant respondentene.

For at et studieprogram skal kunne vises med resultater fra undersøkelsen i portalen, må det nå en terskelverdi for antall svarende fra studiet. For å kunne vise resultater for flest mulig studieprogram slår vi hvert år sammen data for studieprogrammer som ikke når terskelverdiene i inneværende år med data fra året før.

Totalt viser vi svardata for 1 351 studieprogram i nettportalen fra årets undersøkelse. Dette utgjør 74 prosent av alle studieprogrammene i populasjonen.

1 Om Studiebarometeret

Studiebarometeret er en nasjonal studentundersøkelse som gjennomføres av NOKUT på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. I undersøkelsen kartlegger vi studentenes oppfatninger om kvalitet i studieprogrammer ved norske høyskoler og universiteter. Formålet med Studiebarometeret er å styrke arbeidet med kvalitetsutvikling i høyere utdanning og gi nyttig informasjon om studiekvalitet. Den ble gjennomført for åttende gang høsten 2020, og dette året inkluderte spørreskjemaet flere egne spørsmål om koronapandemien og hvordan dette har påvirket studentene.

1.1 Hvem inngår i undersøkelsen?

Samtlige institusjoner som tilbyr høyere utdanning i Norge blir hvert år invitert til å delta i studentundersøkelsen. Studiebarometeret omfatter studieprogram på bachelor- og mastergradsnivå som tilbys i Norge og som varer i minst tre semester. Dette inkluderer ordinære bachelor- og mastergradsstudier samt 4-, 5- og 6-årige profesjonsutdanninger som lektorprogram, sivilingeniør, medisin, veterinær og lignende. I 2020 deltok alle universiteter og statlige høyskoler, med unntak av de militære utdanningsinstitusjonene. De aller fleste private høyskolene deltok også.

Studiebarometeret 2020 omfatter 41 institusjoner med til sammen 1 818 studieprogrammer, fordelt på 894 bachelorprogrammer og 924 masterprogrammer.

Alle studenter i sitt 2. studieår på bachelor- og mastergradsprogrammer som er registrert som studenter i høstsemesteret inngår i undersøkelsen. På lengre profesjonsutdanninger og femårige masterprogrammer spør vi studenter på 2. og 5. studieår. Undersøkelsen omfatter ikke studenter som er i permisjon. Høsten 2020 utgjorde dette en populasjon på ca. 69 500 studenter.

2 Spørreskjemaet

2.1 Generelt om skjemaet

Spørreskjemaet inneholder en rekke spørsmål om studentenes oppfatninger av kvalitet i studieprogrammene, i tillegg til spørsmål om studentenes engasjement, motivasjon og tidsbruk. Formålet med undersøkelsen er å måle studentenes oppfatning av eget studieprogram, ikke hva de tenker om hvert enkelt emne de studerer eller institusjonen de går på. Spørsmålene er derfor primært rettet mot studieprogramnivå, ikke emne- eller institusjonsnivå.

I undersøkelsen ønsker vi å dekke flere temaer, men samtidig uten at spørreskjemaet blir for omfattende. Dette løses ved at om lag $\frac{3}{4}$ av spørreskjemaet er fast, mens om lag $\frac{1}{4}$ kan endres fra år til år. Det gjøres primært ved at hele grupper av tematisk relaterte spørsmål (spørsmålsbatterier) tas ut og inn, avhengig av hva vi ønsker å fokusere på. Vi kan da stille de samme spørsmålene igjen med noen års mellomrom selv om spørsmålene ikke er en fast del av undersøkelsen. Tidligere år har den «dynamiske» delen av spørreskjemaet for

eksempel omhandlet internasjonalisering, overgangen til høyere utdanning, samt en ekstra grundig undersøkelse av praksis.

I 2020 ble en betydelig del av skjemaet satt av til å dekke studentenes situasjon under koronapandemien, samt hvordan studentene opplever at de ulike tiltakene har påvirket studietilbudet. Disse spørsmålene ble utviklet av NIFU i samarbeid med NOKUT, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Kronologisk ble disse spørsmålene plassert i den siste halvdelen av spørreskjemaet.

NOKUT har som hovedregel at vi stiller de samme spørsmålene til alle studenter, uavhengig av type studieprogram. Ett unntak er spørsmålene om praksis, som bare stilles til studenter som svarer at de har hatt praksis som en del av studieprogrammet de går på. Dette forutsetter at de allerede har hatt (eller er i) praksis på det tidspunktet skjemaet sendes ut (se vedlegg 1 for oversikt over spørsmålene om praksis).

Undersøkelsen inneholder også noen få enkeltspørsmål, fritekstspørsmål og bakgrunnsspørsmål (kjønn og foreldrenes utdanning). Helt til slutt i skjemaet ber vi respondentene samtykke til at svardataene kan kobles med bakgrunnsopplysninger og vi spør om NOKUT kan kontakte dem i fremtiden.

Studentene svarer på spørsmålene ved hjelp av en fem-delt Likert-skala (fra «Ikke tilfreds» til «Svært tilfreds», «Ikke enig» til «Helt enig», eller «I liten grad» til «I stor grad»). På de fleste spørsmålene er det mulig å krysse av for «Vet ikke» eller «Vet ikke / ikke relevant». I dataene koder vi svaralternativene slik at det mest negative alternativet settes lik 1 og det mest positive alternativet settes lik 5.

Spørsmålene om studieinnsats og betalt arbeid er blant de få unntakene. Her skriver studentene inn timetall. Det er ikke mulig å fylle inn verdier høyere enn 80 timer på spørsmålene om organiserte læringsaktiviteter og egenstudier og 50 timer på betalt arbeid. I slike tilfeller får respondenten opp en feilmelding og må fylle ut en annen verdi for komme videre i skjemaet.

Studentene kan velge å besvare spørreskjemaet på bokmål, nynorsk, engelsk eller samisk. Spørreskjemaet for 2020 kan lastes ned via denne lenken: <http://www.studiebarometeret.no/no/artikkel/2>.

3 Utviklingen av skjemaet

NOKUT jobber kontinuerlig med å utvikle spørreskjemaet slik at spørsmålene skal være mest mulig valide og enkle å forstå for respondentene og på den måten redusere sannsynligheten for målefeil. Overordnet er målsetningen at det samlede settet med spørsmål i undersøkelsen skal fange opp forhold som er sentrale for å oppnå høy utdanningskvalitet.

Pilotering

Skjemaet ble første gang testet i en pilotundersøkelse blant studenter på seks studieprogram vinteren 2013. Utviklingen av spørreskjemaet var basert på erfaringene til blant annet Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU), Senter for profesjonsstudier (SPS), Universell, enkelte utdanningsinstitusjoner, NOKUT og kontaktpersoner i sektoren.

Skjemaet ble validert ved hjelp av flere innfallsvinkler: Det ble vurdert av studentgrupper før pilotundersøkelsen, respondentenes kommentarer i skjema ble analysert og det ble foretatt intervjuer av ti respondenter i etterkant. Samlet sett fikk skjemaet gode tilbakemeldinger, men noen justeringer ble gjort.

Endringer i skjemaet og videreutvikling av spørsmål

NOKUT har gjort endringer i spørreskjemaet hvert år siden oppstarten av Studiebarometeret. Som en hovedregel ønsker vi å beholde spørreskjemaet uendret fra år til år, men det er også et behov for å forbedre og videreutvikle enkeltspørsmål eller hele spørsmålsbatterier. Endringene er basert på egne erfaringer og validitetsanalyser samt innspill fra referansegruppen eller andre i sektoren.

Endringer i spørreskjemaet gjøres i samråd med sektoren, blant annet gjennom Studiebarometerets referansegruppe. Denne består av medlemmer fra Kunnskapsdepartementet (KD), Universitets- og høyskolerådet (UHR), Norsk studentorganisasjon (NSO), Næringslivets hovedorganisasjon (NHO), Statistisk sentralbyrå (SSB), Rådgiverforum Norge, Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) og Senter for profesjonsstudier (SPS) ved OsloMet.

I tillegg til endringer på grunn av utvikling av batterier eller enkeltspørsmål, er det også alternerende spørsmålsbatterier, som beskrevet tidligere.

Validering av nye spørsmål

NOKUT gjennomfører valideringsundersøkelser av nye spørsmål/spørsmålsbatterier før de tas inn i Studiebarometeret. Dette gjøres for å sikre at dataene er av høy kvalitet. Hensikten er å teste hvorvidt respondentene oppfatter spørsmålene slik de er ment å oppfattes samt andre forhold som er relevante for spørsmålenes reliabilitet og validitet.

Nye spørsmål og endringer i eksisterende spørsmål blir som en hovedregel testet både kvalitativt og kvantitativt. Den kvalitative testingen består av fokusgruppeintervjuer med studenter fra ulike fagområder. Dette gir oss svar på hvordan ulike spørsmålsformuleringer blir forstått og tolket og hva studentene legger vekt på når de svarer. Den kvantitative testingen gjennomføres som en spørreundersøkelse til en stor gruppe av studenter, der spørreskjemaet består av de nye spørsmålene vi ønsker å teste. Resultatene fra denne testingen brukes til statistiske analyser. I den kvantitative testingen er det også utstrakt bruk av fritekstfelt hvor respondentene blant annet kan svare på hvordan de forsto spørsmålet, noe som også gir oss nyttig informasjon. I sum er de ulike testmetodene svært verdifulle når vi utvikler spørreskjemaet

Endringer i 2020

I den faste delen av spørreskjemaet er de fleste spørsmålene uendret i 2020. Unntaket fra dette er spørsmålsbatteriet om praksis, som ble utviklet på nytt på bakgrunn av de erfaringene vi gjorde oss da vi dekket praksis ekstra bredt i Studiebarometeret 2019.

I tillegg til den faste delen av spørreskjemaet ble det tatt med en rekke spørsmål om ulike sider ved konsekvensene av koronapandemien. Disse spørsmålene dekket blant annet undervisning (inkludert redusert undervisningstilbud, hindringer for deltakelse og digitale løsninger), eksamen, faglig utbytte, tidsbruk og psykososiale forhold. Disse spørsmålene ble utviklet av NIFU i samarbeid med NOKUT. Det ble gjennomført en kvantitativ testundersøkelse i forkant av Studiebarometeret. Resultatene fra denne testundersøkelsen

ble brukt til å justere og endre spørsmålene før de ble tatt inn i spørreskjemaet til Studiebarometeret 2020. I den kvantitative testingen var det også mulighet for respondentene å skrive inn kommentarer til flere av spørsmålene via fritekstfelt.

4 Gjennomføring

4.1 Datagrunnlaget

Bakgrunnsopplysninger

NOKUT trenger data om hver enkelt student fra de studieadministrative systemene for å kunne gjennomføre Studiebarometeret. Disse dataene er primært kontaktdata (studentenes private e-postadresser, e-postadresse knyttet til institusjonen og telefonnummer). Via de studentadministrative systemene får NOKUT også noen personlige bakgrunnsvariabler (kjønn, alder, opptaksgrunnlag, karakterdata, statsborgerskap med flere) og en del andre data (navn på institusjon, navn på studieprogram, studieprogramkode, NUS-kode¹ med flere).

NOKUT fikk tillatelse fra hver av institusjonene til å innhente disse dataene fra Felles studentsystem (FS). Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning (Unit) har tilgang til FS hos alle institusjonene og foretok uttrekket av data for NOKUT. Unit har hjulpet NOKUT til å utarbeide gode spesifikasjoner for uttak av data. Ved å bruke én aktør til å trekke ut samme type data, med de samme spesifikasjonene, sikres et godt og sammenlignbart datagrunnlag for de fleste institusjonene. I tillegg er dette en svært ressurseffektiv måte å gjøre denne jobben på. Institusjoner som ikke bruker FS rapporterte tilsvarende data (med de samme spesifikasjonene) direkte til NOKUT. Gjennom Unit og institusjonenes direkte rapportering fikk NOKUT data på om lag 69 500 studenter.

Respondentene må aktivt samtykke til at svardataene fra spørreskjemaet kan kobles til disse bakgrunnsdataene. Det var også mulig for de studentene i populasjonen som ikke ønsket å delta, å reservere seg mot bruk av bakgrunnsopplysninger. Dette ble gjort via en egen e-postadresse som det ble opplyst om i invitasjonen til å delta i undersøkelsen.

Kontroll av datautvalget

Alle dataene ble kontrollert og kvalitetssikret. Dubletter er ikke ønskelig for å unngå utsending til samme student mange ganger og for at studentene kun skal være oppført med ett studieprogram. Ved dubletter blir oppføringen med lavest gradsnivå fjernet, mens ved likt gradsnivå fjernes forekomsten med lavest antall avlagte studiepoeng. En del av dublettproblematikken skyldes fellesgrader (eller lignende ordninger) der studenter er registrert på samarbeidende program ved to institusjoner. I disse tilfellene spør vi institusjonene hvor disse studentene bør høre hjemme, og vi beholder bare en av oppføringene.

Datakvaliteten er jevnt over god. Data for de fleste variablene (kontaktinformasjon, kjønn, alder, NUS-kode etc.) finnes for nesten alle studentene i målgruppen. Noen av

---

¹ NUS-kode (Norsk Utdanning Standard) er en kode for klassifisering av utdanninger

bakgrunnsdataene, for eksempel karakterdata fra videregående opplæring, er imidlertid mer mangelfulle.

NOKUT bruker en del ressurser hvert år på å rette feil og unøyaktigheter i den store datamengden. Dette handler for eksempel om feil i NUS-koder og feil registrering av ulike opplysninger om studieprogrammene. I tillegg gjør vi en manuell gjennomgang av strukturen når det gjelder studieprogram og campus. Dette gjøres ofte i samråd med de enkelte institusjonene.

4.2 Markedsføring og oppfølging

For å oppnå best mulig deltagelse i Studiebarometeret ble det jobbet aktivt med markedsføringstiltak overfor studentene, både fra NOKUT og institusjonenes side. Den klart viktigste delen av dette arbeidet ble utført av institusjonene selv. Spesielt kan det nevnes at både NOKUT sentralt og flere institusjoner lokalt hadde svarpremier som ble trukket ut blant respondentene i undersøkelsen.

I tillegg brukte institusjonene vesentlig med ressurser på å informere studentene om Studiebarometeret, og om betydningen av å svare på undersøkelsen. I denne forbindelse tilbød NOKUT ulike former for digitalt promotingsmaterieil.

NOKUT sørget for at hver institusjon fikk tilgang til en egen nettside som fortløpende viste svarinnngang for hvert studieprogram. Mange læresteder brukte dette verktøyet til å følge opp studieprogram med svak svarinnngang i spørreperioden. NOKUT har gode indikasjoner på at dette er et svært nyttig verktøy for institusjonene, og at denne oversikten bidrar til å øke svarprosenten.

I tillegg var studentparlamentene og andre studentorganisasjoner på mange institusjoner aktive med informasjon om og promotering av undersøkelsen overfor egne studenter.

Naturlig nok var det noen markedsføringstiltak som ikke kunne gjennomføres i 2020. Det tydeligste eksempelet på dette gjelder fysisk kampanjematerieil, som for eksempel kulepenner, sjokolader, kopper, osv. Vanligvis sendes det ut store mengder med slikt materieil fra NOKUT til institusjonene som kan brukes til å markedsføre undersøkelsen på campus. Av hensyn til smittevernet ble det besluttet å ikke ta i bruk fysisk kampanjematerieil i 2020.

4.3 Datainnsamling

NOKUT gjennomførte undersøkelsen ved hjelp av spørreverktøyet SurveyXact. Studentene kunne besvare skjemaet via datamaskin, nettbrett eller smarttelefon. Alle studentene fikk tilsendt en epost med en invitasjon til å delta som inneholdt en lenke til spørreskjemaet.

Svarperioden

NOKUT ønsker å inkludere alle studenter som er registrert i høstsemesteret. Vi kan derfor ikke be om uttrekk av bakgrunnsopplysninger (som beskrevet tidligere) før 30. september, som er siste frist for å betale semesteravgiften ved en del institusjoner. Etter at vi har mottatt bakgrunnsopplysningene, må det brukes noe tid på bearbeiding og kvalitetssikring. Perioden oktober–november er godt egnet for datainnsamling ettersom studentene da har

rullet å gjøre seg en del erfaringer i løpet av høstsemesteret, samtidig som de ennå ikke er inne i eksamensperioden. Det vil likevel være noen studieprogrammer der denne svarperioden ikke er optimal, for eksempel der studenter er ute i praksis i det samme tidsrommet.

Datainnsamlingen i 2020 ble gjennomført fra 20. oktober til 17. november. I 2013–2016 var svarperioden om lag to uker tidligere, men den ble flyttet i 2017 etter innspill fra noen institusjoner om at bakgrunnsopplysningene da ville kunne være av bedre kvalitet. Årsaken er at det forekommer en del etterregistreringer og endringer de to første ukene etter 30. september og frem til rapporteringstidspunktet til DBH² 15. oktober.

Utsendelse av lenke til spørreundersøkelsen

Studentene fikk tilsendt invitasjon med unike lenker til undersøkelsen både via deres private e-postadresser og e-postadressen knyttet til institusjonen samt via SMS. I tillegg kunne studenter med registrert telefonnummer få tilgang til undersøkelsen ved å taste inn mobilnummeret sitt på Studiebarometerets påloggingside («Iframe»). Innholdet i e-posten med invitasjonen ligger i vedlegg 3.

Hver student har et unikt skjema som det gis tilgang til via lenken som sendes ut til hver enkelt. Studentene kan endre besvarelsen når som helst i svarperioden, og det er den sist endrede versjonen av besvarelsen som lagres. Det er ikke mulig for en student å sende inn flere besvarelser. Studentene kan også velge å besvare delvis, for eksempel ved å kun svare på de første spørsmålene. Alle svar blir lagret.

Studenter som ikke hadde besvart skjemaet eller bare hadde besvart delvis, fikk tilsendt påminnelser på e-post og SMS. Tabell 1 gir en oversikt over de ulike utsendelsene.

Tabell 1 Oversikt over utsendelser, Studiebarometeret 2020.

Dato	Utsending
20. oktober	Invitasjon sendt til privat e-post
22. oktober	Påminnelse sendt til institusjons-epost
27. oktober	Påminnelse sendt til privat e-post
29. oktober	Påminnelse sendt på SMS
3. november	Påminnelse sendt til privat e-post
17. november	Datainnsamling avsluttet

I tillegg til de planlagte påminnelsene, ble det sendt noen ytterligere påminnelser mot slutten av datainnsamlingen etter avtale med enkelte institusjoner.

Tekniske hensyn og utfordringer

Det er usikkert om studentene sjekker e-postadressen knyttet til institusjonen like ofte som de sjekker sin private e-postadresse. Mye tyder på at det er den private e-postadressen

² NSDs Database for statistikk om høyere utdanning (DBH) er opprettet på initiativ fra Kunnskapsdepartementet, og inneholder et bredt spekter av informasjon om den tertiære utdanningen i Norge. Datatilbudet er offentlig tilgjengelig, og brukes bl.a. til forskningsformål og som styringsparameter for Kunnskapsdepartementets arbeid i utdannings- og forskningssektoren.

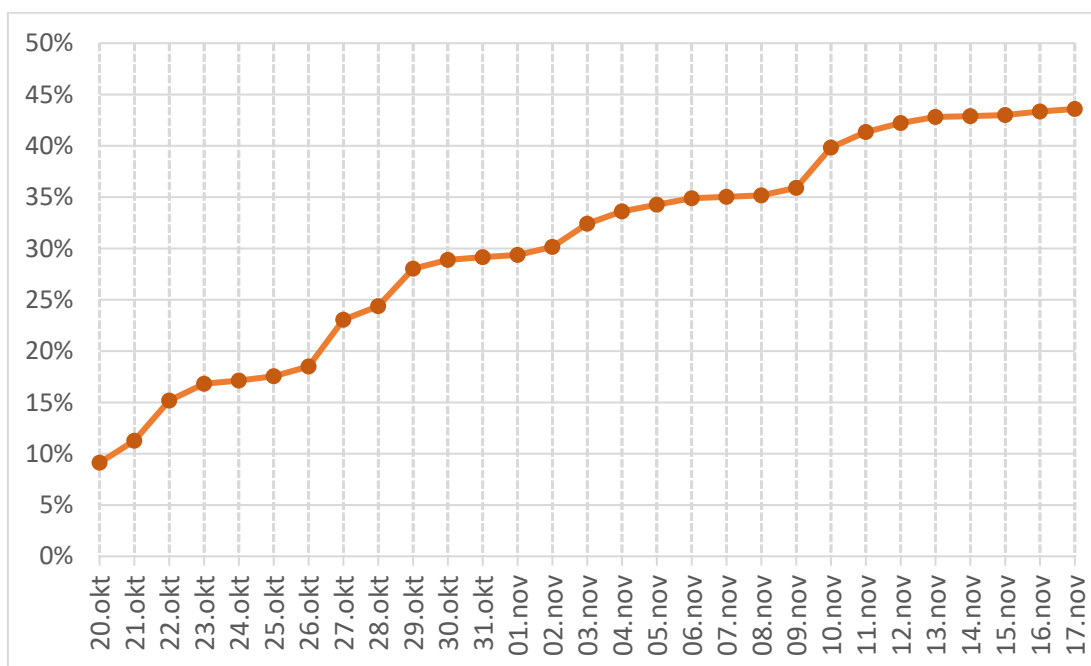
studentene primært bruker. Derfor ble første invitasjon til å delta i undersøkelsen sendt til studentenes private e-postadresse, samt to av påminnelsene.

Det er en risiko for at ulike e-postleverandører (Gmail, Outlook, osv.) kan oppfatte utsendelsen som søppelpost («spam») slik at e-postene ikke kommer frem i innboksen til mottakerne. NOKUT samarbeider med institusjonene for å sikre at e-postene vi sender til studentenes e-postadresse på institusjonen ikke blir stoppet av institusjonenes filter. På tross av dette tiltaket er det alltid en viss usikkerhet knyttet til om e-postene som kommer frem faktisk blir *lest* av mottakerne.

Den ene påminnelsen ble sendt via SMS. Utsending av SMS er langt sikrere når det gjelder å faktisk nå mottakerne, og den tekniske løsningen for å sende ut SMS fungerer godt. Utfordringen med denne løsningen er at en del studenter kan oppfatte en SMS som mer pågående sammenlignet med en e-post. Vi er derfor tilbakeholdne med bruk av SMS. Det er også en utfordring at det ikke er plass til særlig mye tekst i en SMS. Dermed er det vanskelig å gi mottakerne god informasjon om undersøkelsen og hva den handler om.

Svarinngang over tid

Figur 1 viser svarinngangen over tid gjennom datainnsamlingsperioden. Hvert punkt viser svarprosenten ved utløpet av den aktuelle dagen.

Figur 1 Svarinngang, Studiebarometeret 2020.

Det var en jevn økning i svarprosent gjennom hele datainnsamlingsperioden, men med markante hopp i svarprosenten de dagene det ble sendt ut påminnelser (22. oktober, 27. oktober, 29. oktober og 3. november). I tillegg til de planlagte påminnelsene ble det sendt ut mange påminnelser i en ekstra runde den 10. november. Trenden gjennom datainnsamlingsperioden følger samme mønster som vi har sett tidligere år. Svarprosenten var på 9 prosent etter den første dagen i datainnsamlingen. Dette er omtrent på nivå med

tidligere år. Når den endelige svarprosenten endte lavere i 2020 (44 prosent, sammenlignet med 49 prosent i 2019) skyldes det derfor at økningen gjennom perioden ikke var like stor.

I løpet av datafangsten var det noen få studenter som ikke ønsket flere påminnelser. Disse tok direkte kontakt med NOKUT. I slike tilfeller sørger vi for at de ikke får flere henvendelser fra oss, men de inngår fortsatt som en del av datagrunnlaget, blant annet for å kunne beregne en reell svarprosent.

4.4 Hvem besvarer undersøkelsen?

I 2020 svarte 30 250 studenter på undersøkelsen. Det utgjør 44 prosent av alle som mottok undersøkelsen. Selv om svarprosenten i 2020 endte noen prosentpoeng lavere enn tidligere år, er det fortsatt en relativt høy svarprosent med tanke på at Studiebarometeret er en spørreundersøkelse med en svært stor målgruppe og frivillig deltakelse. I tabell 2 ser vi nærmere på hvem som faktisk svarte på undersøkelsen, ut ifra noen sentrale bakgrunnsvariabler.

Tabell 2 Populasjon og nettoutvalg, Studiebarometeret 2020.

	Populasjon	Nettoutvalg	Differanse
Kjønn			
Menn	42	36	-6
Kvinner	58	64	6
Nivå/Fagfelt			
Bachelor			
Helse-, sosial- og idrettsfag	26,17	30,69	4,52
Humanistiske og estetiske fag	9,6	10,1	0,5
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	9,8	9,9	0,1
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	17,8	18,0	0,2
Primærnæringsfag	0,8	0,8	0,0
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	2,9	3,9	0,9
Samfunnsfag og juridiske fag	12,4	11,5	-0,8
Økonomiske og administrative fag	20,6	15,2	-5,4
Master			
Helse-, sosial- og idrettsfag	15,19	15	0
Humanistiske og estetiske fag	6,62	6,4	-0,2
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	21,36	23,1	1,7
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	26,63	28,2	1,6
Primærnæringsfag	0,51	0,6	0,1
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	1,36	1,2	-0,1
Samfunnsfag og juridiske fag	16,33	16,0	-0,4
Økonomiske og administrative fag	12	9,5	-2,5
Alder (gjennomsnitt)	25,6	25,5	-0,1
Karakterpoeng VGS (gjennomsnitt)	43,1	43,7	0,6

Tabell 2 viser statistikk for populasjonen, altså alle som mottok undersøkelsen, og nettoutvalget, altså de som svarte på undersøkelsen (besvarte minst ett spørsmål). Kvinner og bachelorstudenter innenfor helse-, sosial- og idrettsfag er noe overrepresentert blant de som svarte sammenlignet med hele populasjonen. Menn og studenter innenfor økonomiske og administrative fag, særlig på bachelornivå, er noe underrepresentert. Det er praktisk talt ingen forskjell når det gjelder alder, og en liten forskjell på 0,6 når det gjelder karakterpoeng fra videregående (karakterpoeng går fra 20 til 60).

Alt i alt indikerer dette at resultatene fra undersøkelsen er relativt representative langs de variablene vi her ser på. I analysesammenheng bør en likevel være klar over de forskjellene som vises i tabellen, for eksempel dersom analysene inkluderer variabler der det er store kjønnsforskjeller.

4.5 Bearbeiding av data i etterkant

Etter at datafangsten er over, sitter NOKUT på en betydelig mengde informasjon om studiekvaliteten og studiehverdagen i norsk høyere utdanning. Dette er informasjon av interesse for flere, og derfor tilrettelegger NOKUT data for en rekke formål, slik som:

- Anonymiserte rådata til institusjonene, slik at institusjonene kan gå dypere inn i tallmaterialet som gjelder studiene ved egen institusjon.
- Grafiske rapporter til institusjonene, slik at det er lettere å få en overordnet oversikt over resultatene.
- Fil med anonymiserte institusjonsspesifikke data til Unit, som legger dette inn i Tableau³, slik at hver institusjon kan se sine data der.
- Individdata som oversendes til og lagres hos NSD⁴.
- Visning i nettportalen:
  - Ordinær visning
  - Tidsseriemodus
  - Detaljert visning⁵

Videre foretar NOKUT egne analyser og rapporteringer av resultatene fra undersøkelsen, der områder av spesiell interesse eller aktualitet analyseres nærmere. Dette kan dreie seg om problemstillinger som ønskes undersøkt av institusjonene, media, Kunnskapsdepartementet og eventuelt andre, eller det kan være på grunnlag av interessante observasjoner i undersøkelsen gjort av NOKUT selv. Analysene publiseres på <https://www.nokut.no/studiebarometeret/analyser>.

For Studiebarometeret 2020 vil i tillegg NIFU publisere en større rapport fra et prosjekt om koronapandemien og konsekvensene for høyere utdanning, der blant annet resultatene fra

---

³ Tableau er et verktøy for presentasjon av data fra ulike kilder, som brukes av mange institusjoner innen høyere utdanning

⁴ NSD – Norsk Senter for Forskningsdata

⁵ Inkluderer bl.a. standardavvik, totalt antall svar og svarfordeling i prosent per spørsmål.

koronaspørsmålene i Studiebarometeret vil bli analysert nærmere. Denne rapporten publiseres i løpet av mars 2020.

Tidsserier

Det er spesielt krevende å synkronisere siste års data med data fra tidligere år. Dette er nødvendig for å kunne ha tidsserier på studieprogramnivå i nettportalen og i analyser. Hvert studieprogram må ha samme studieprogramkode og institusjonskode i alle de aktuelle årene. Mange studieprogrammer matcher ikke over tid. Årsakene kan være at de har skiftet studieprogramkode, at studieprogrammet er nytt, at et studieprogram er lagt ned eller at institusjonskoden er skiftet (typisk ved fusjoner). I tillegg til slike reelle endringer, kan det også skyldes feilkoding fra institusjonenes side. NOKUT tar en manuell gjennomgang av dataene for å fange opp de tilfellene av ikke-match som skyldes ting som endring av studieprogramkode.

Det kan også være endringer i spørsmålsformuleringer som gjør at det blir brudd i tidsserier.

Dubletter

Dubletthåndteringen, som er omtalt tidligere i rapporten, påvirker også databehandlingen i etterkant av undersøkelsen. Fellesgradsdubletter som ble fjernet før utsending av spørreskjema, dupliseres i etterkant slik at svarene deres gjelder begge studieprogrammene de er registrert ved⁶. Dette er gjort i samråd med institusjonene.

Ferdige datasett

NOKUT opererer med flere parallelle datasett:

1. Unike respondenter for 2020, som brukes som basis for egne analyser og oversending til NSD, der forskere kan bestille dataene.
2. Alle respondenter for 2020 der svarene for fellesgradsstudenter som skal dupliseres er lagt til. Dette brukes som basis for oversending av data og resultater til institusjonene og som basis for datasettet omtalt i punktet under.
3. Data fra flere år som inkluderer dupliserte fellesgradsstudenter. Dette brukes som basis for nettportalen.

Datasettene er nødvendige for å kunne tjene alle formålene nevnt tidligere i rapporten. Datasettene konverteres også til filer med studieprogram som observasjonsenhet i stedet for individ.

4.6 Personvern

Studentundersøkelsen er meldt til NOKUTs personvernombud, NSD. All informasjon behandles konfidensielt, og det offentliggjøres ikke informasjon som gjør det mulig å identifisere den som svarer. Det samles ikke inn sensitive personopplysninger.

Personopplysninger (studentenes e-postadresser og telefonnummer) overføres fra Unit og fra noen enkeltinstitusjoner til NOKUT. Dette overføres som krypterte og

---

⁶ Dette gjelder kun studenter registrert på fellesgrader som er registrert ved to institusjoner på det tidspunktet undersøkelsen utføres, og omfatter svært få studenter.

passordbeskyttede filer. Personopplysningene (som for eksempel alder og kjønn) beholdes og kobles med svardata kun for de studentene som aktivt samtykker til en slik kobling.

Bare de mest sentrale medarbeiderne i prosjektet Studiebarometeret i NOKUT har adgang til personopplysningene. Dataene lagres i spørreverktøyet SurveyXact og på lokale servere. Tilgangen er begrenset av personlige brukernavn og passord. Det overføres ikke data til nettportalen (Studiebarometeret.no) som kan gjøre det mulig å identifisere enkeltpersoner. Til denne portalen og dens underliggende database overføres data som er aggregert opp til programnivå, uten informasjon om respondentenes alder, kjønn etc.

Direkte personidentifiserbar informasjon (IP-adresser, e-postadresse og telefonnummer) slettes i etterkant av datainnsamlingen.

5 Svarinngang

5.1 Totalt

Svarprosenten beregnes ut fra antall respondenter som har besvart minst ett spørsmål i undersøkelsen. Andel respondenter har generelt økt siden vi startet undersøkelsen i 2013. I 2013 besvarte 32 prosent av studentene som fikk invitasjon til undersøkelsen. I 2014 svarte 42 prosent, og i 2015 økte andelen til 47 prosent. Svarprosenten i 2016 sank derimot til 45 prosent, i stor grad på grunn av uforutsette tekniske utfordringer. I 2017 økte svarprosenten igjen til 48 prosent, og i 2018 var svarprosenten tilsvarende. I 2019 økte svarprosenten ytterligere til 49 prosent. I 2020 gikk svarprosenten ned og endte på 44 prosent.

Fra starten i 2013 og frem til 2019 har vi sett en jevn økning i svarprosenten. Vi tror denne økningen skyldes at Studiebarometeret ble mer og mer kjent i perioden, og at stadig flere institusjoner begynte å jobbe målrettet for å øke svarinngangen blant sine studenter. Det henger sammen med at Studiebarometeret i økende grad brukes av institusjonene i deres interne kvalitetsarbeid. Samtidig har også undersøkelsen blitt stadig bedre kjent blant studentene.

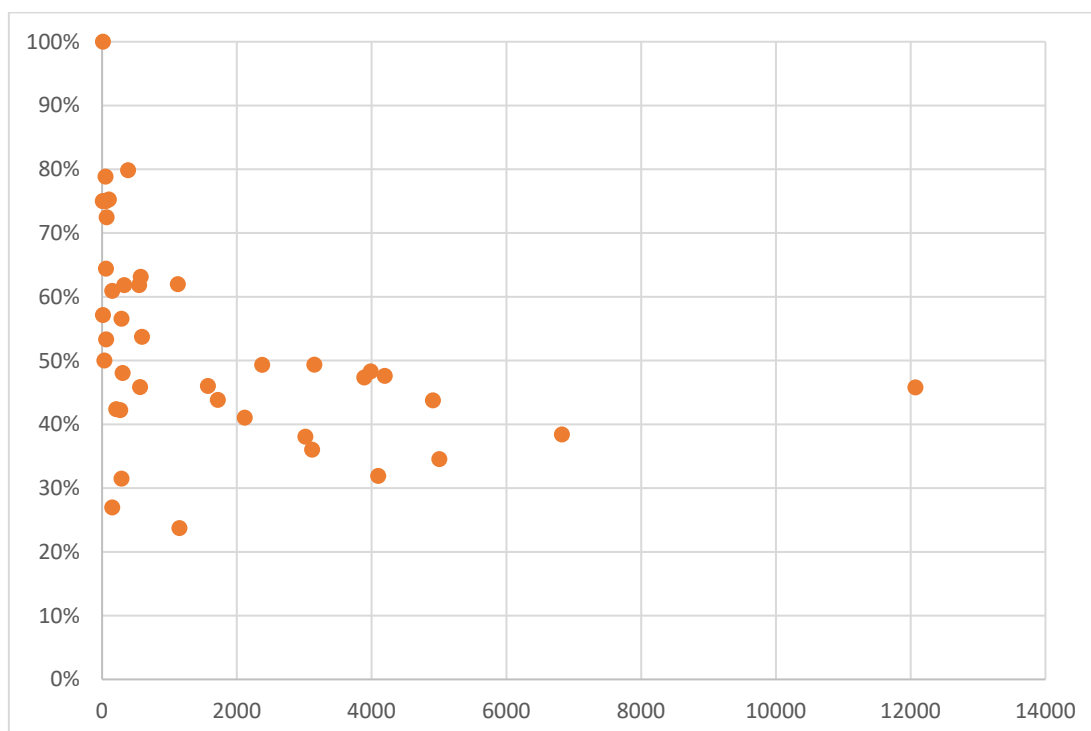
Nedgangen i svarprosent i 2020 skyldes antageligvis koronapandemien. For det første kan det ha vært mer utfordrende å informere studentene om undersøkelsen og oppmuntre dem til å svare. Det kan også ha vært et innslag av «undersøkelsestrøtthet» blant studentene ettersom det ble gjennomført flere spørreundersøkelser gjennom 2020 om koronasituasjonen og ulike utfordringer knyttet til dette. Når dette tas i betraktning, er NOKUT godt fornøyd med å ha oppnådd en svarprosent på 44 i 2020.

Tabell 3 Svarprosent, Studiebarometeret 2013-2020.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antall i populasjonen	55 008	58 753	60 891	63 674	64 191	65 067	65 120	69 398
Antall respondenter	17 590	24 634	28 710	28 740	30 850	31 256	31 927	30 250
Svarprosent	32 %	42 %	47 %	45 %	48 %	48 %	49 %	44 %

5.2 Institusjonsnivå

Det er stor variasjon i svarprosenten mellom de ulike institusjonene. Blant institusjonene med flere enn 100 svarende varierer svarprosenten fra 24 til 80 prosent. De tre institusjonene med høyest svarprosent var Høyskolen Barratt Due (100 prosent), Dronning Mauds Minne Høgskole (80 prosent) og NSKI Høgskole (79 prosent). Med unntak av DMMH har disse institusjonene godt under 100 svarende. Figuren under viser svarprosenten og antall studenter per institusjon som var representert i Studiebarometeret 2020. Det er naturlig nok langt større spredning i svarprosent blant de små institusjonene, her finner vi både høye og lave svarprosenter. De større institusjonene ligger mer på midten, nære det nasjonale gjennomsnittet.

Figur 2 Svarprosent per institusjon, Studiebarometeret 2020.

5.3 Utdanningstyper

NOKUT bruker noen ekstra variabler for analyseformål. En av disse er variabelen «utdanningstype» som deler inn studieprogrammene i grupper basert på sentrale fagområder. Grupperingen «utdanningstyper» er en kategorisering av studieprogram NOKUT har utviklet for analyseformål. Kategoriseringen ble endret i 2020.

Vi ser store forskjeller i svarinngangen mellom utdanningstypene der studenter på visse fagområder er mer tilbøyelige til å svare enn andre. Fagsammensetningen på hver institusjon har dermed potensielt stor betydning for den totale svarprosenten på institusjonen, særlig for mindre og mer spesialiserte høyskoler.

Tabell 4 Svarprosent per utdanningstype, Studiebarometeret 2020.

Utdanningstype	Antall i populasjonen	Svarprosent
Arkeologi	169	41 %
Arkitektur	648	39 %
Barnehagelærer	2539	48 %
Barnevern	730	42 %
Bildende kunst og kunsthåndverk	898	49 %
Bioingeniør	315	73 %
Biologi	1105	50 %
Ergo- og fysioterapi	748	64 %
Ernæring og folkehelse	676	49 %
Fag- og yrkesfaglærer	466	56 %
Farmasi	334	51 %
Filosofi	154	36 %
Fysikk	281	54 %
Geografi	257	44 %
Geologi	306	52 %
Grunnskolelærer	2 837	53 %
Handel og markedsføring	923	34 %
Helse- og sosialfag, andre	2 418	46 %
Historie	702	35 %
Historisk-filosofiske fag, andre	15	53 %
Hotell- og reiselivsfag	280	31 %
Humanistiske fag, andre	943	39 %
Idrett	1024	47 %
Informasjons- og datateknologi	2878	37 %
Ingeniør	3408	46 %
Juridiske fag	2503	36 %
Kjemi	473	48 %
Lektor	1 781	42 %
Matematikk og statistikk	256	44 %
Medie- og informasjonsfag	1379	48 %
Medisin	1318	44 %
Musikk, dans og drama	1 112	53 %
Naturvitenskapelige fag, andre	1405	47 %
Odontologi	292	53 %
Pedagogikk	2566	37 %
Primærnæring	452	45 %
Psykologi	1 937	47 %
Religion	632	52 %
Samferdsel og sikkerhet	1 765	53 %
Samfunnsfag, andre	677	45 %
Samfunnsøkonomi	517	38 %
Sivilingeniør	4 124	48 %
Sosialantropologi	268	35 %
Sosialt arbeid	938	54 %
Sosiologi	492	36 %
Språk	1 082	40 %
Statsvitenskap	1 730	41 %
Sykepleie	4937	48 %
Vernepleie	1 116	47 %
Økonomiske og administrative fag	10686	33 %

5.4 Tidsbruk

Ved utsendelse av spørreskjemaet til studentene indikerte vi at det ville ta ca. 10–15 minutter å gjennomføre besvarelsen. Studentene kan starte å besvare skjemaet, ta en pause og fortsette senere. I mellomtiden kan skjemaet stå åpent, eller det kan lukkes og åpnes igjen. Med noen få unntak er det mulig å hoppe over enkeltspørsmål.

I beregningen av tidsbruk på utfylling av skjema har vi bare inkludert de som gjennomførte undersøkelsen på under 30 minutter. På den måten unngår vi at beregningen av tidsbruk påvirkes kraftig av de som har tatt lange pauser. Flere av respondentene har en registrert tidsbruk på flere timer. Det er ikke mulig for oss å registrere pauser i utfyllingen eller bare registrere «aktiv tid».

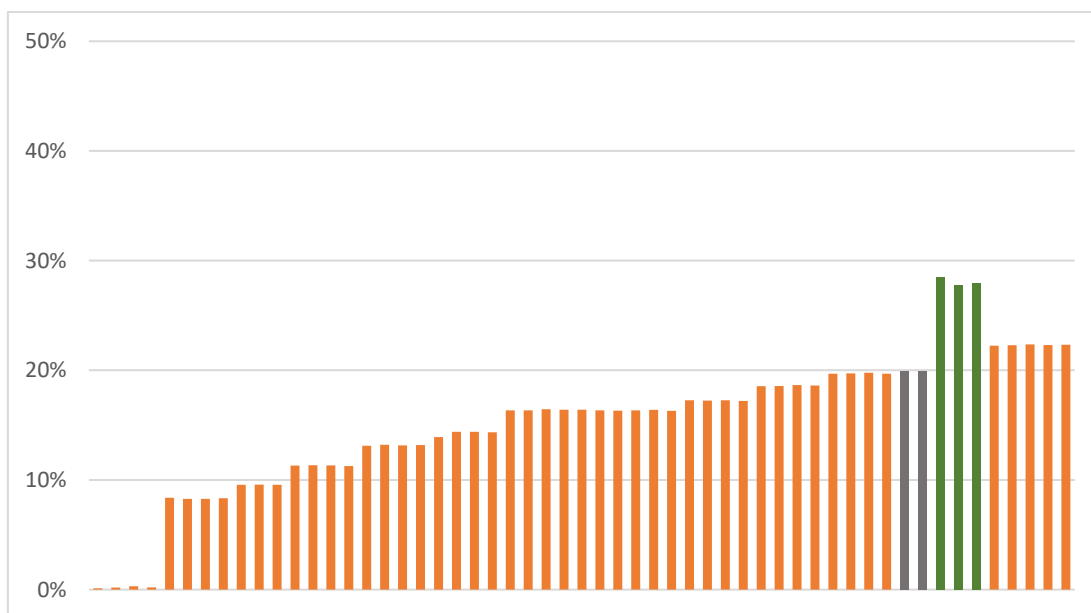
Gjennomsnittlig tidsbruk for alle respondentene var på 18 minutter. For de som ikke fikk spørsmål om praksis, og som heller ikke svarte på fritekstspørsmålene, var tiden 16,7 minutter. For de som fikk spørsmål om praksis, men ikke svarte på fritekstspørsmålene, var tiden 17,6 minutter. For de som både fikk spørsmål om praksis og svarte på minst ett fritekstspørsmål var tiden på 20 minutter. Tidsbruken i 2020 var høyere enn den har vært tidligere år.

5.5 Frafall underveis i utfyllingen

Om lag 30 000 studenter svarte på minst ett spørsmål i undersøkelsen. Bare to spørsmål⁷ er obligatoriske å fylle ut. Noen av de faste spørsmålene i Studiebarometeret ble tatt ut av spørreskjemaet i 2020 av hensyn til den totale lengden på spørreskjemaet. Dette av hensyn til å inkludere flest mulig spørsmål som handlet spesifikt om koronasituasjonen.

Vi måler ofte frafall underveis ved å se på spørsmålet om overordnet tilfredshet. Da har vi et fast målepunkt fra år til år, og dette spørsmålet er plassert omtrent på samme sted i den faste delen av spørreskjemaet fra år til år. I 2019 var frafallet underveis i utfyllingen av skjemaet på 17 prosent målt ved dette spørsmålet. I 2020 var frafallet på 20 prosent på dette punktet. Figur 3 viser andel «missing» for hvert av de faste spørsmålene i spørreskjemaet. De to grå søylene er de to obligatoriske spørsmålene, og den første av dem er spørsmålet om overordnet tilfredshet med studieprogrammet. De tre høyeste søylene, markert i grønt, er de tre spørsmålene om gjennomsnittlig tidsbruk på henholdsvis organiserte læringsaktiviteter, egenstudier og betalt arbeid. Disse har alltid en langt høyere andel «missing» enn de andre spørsmålene. Det skyldes antagelig to ting: For det første skiller spørsmålene seg ut både ved å kreve at studentene skriver inn et tall i stedet for å krysse av for et forhåndsdefinert alternativ, og ved at spørsmålene i seg selv er mer krevende å svare på. For det andre er det på disse spørsmålene ikke mulig å svare «Vet ikke». De som enten ikke kan eller ikke vil svare her, blir dermed registrert som «ikke besvart», og det vil naturlig gi en høyere andel «ikke besvart» enn de andre spørsmålene.

⁷ Spørsmålene «Jeg går på det studieprogrammet jeg helst vil gå på» og «Jeg er, alt i alt, tilfreds med studieprogrammet jeg går på». Begge markert grått i figuren.

Figur 3 Andel missing, Studiebarometeret 2020

I 2020 bestod en stor del av spørreskjemaet om koronaspesifikke spørsmål. Disse startet omtrent halvveis ut i spørreskjemaet. For de første koronaspørsmålene er frafallet underveis på omtrent 22 prosent. For de siste koronaspørsmålene er frafallet underveis på omtrent 24 prosent.

Det faller fra flere respondenter jo lenger ut i undersøkelsen de kommer. Dette er ikke overraskende, da man vil forvente at en del respondenter vil gå lei underveis i undersøkelsen og ikke fullfører, og at tendensen vil øke jo flere spørsmål de allerede har svart på. Det er verdt å merke seg at beregningen av «ikke besvart» inkluderer både de som har lukket skjemaet i nettleseren og dermed ikke svarer på flere spørsmål og de som fortsatt henger med i utfyllingen, men av en eller annen grunn ikke besvarer ett eller flere spørsmål.

Det er et stort hopp i frafallet etter første spørsmålsbatteri. Dette mønsteret kjenner vi også igjen fra tidligere år. Frafallet underveis i spørreskjemaet er høyere i 2020 sammenlignet med de siste årene.

6 Indeksene i Studiebarometeret

Spørreskjemaet består av flere spørsmålsbatterier eller grupper av tematisk beslektede spørsmål, hvor hvert av spørsmålene er ment å belyse forskjellige aspekter ved et overordnet fenomen (for eksempel læringsmiljø). I nettportalen og i enkelte analyser presenteres disse spørsmålene samlet i form av indekser. Indeksverdiene er ment å gi et helhetlig bilde av det overordnede fenomenet vi forsøker å måle. Indeksverdiene er gjennomsnittscoren av hvert av disse beslektede spørsmålene. Alle svarene studentene avgir inngår i beregning av gjennomsnitt.

Spørsmålsbatteriene har et innledende hovedspørsmål etterfulgt av påstander med en fem-delt Likert-skala som går fra 1 (mest negativt) til 5 (mest positivt). Ytterpunktene er enten merket med «ikke enig / helt enig», «ikke tilfreds / svært tilfreds» eller «i liten grad / i stor

grad». Hvilke formuleringer som er brukt i de ulike spørsmålsbatteriene avhenger av ordlyden på det innledende hovedspørsmålet og hver enkelt påstand i batteriet. De fleste spørsmålsbatteriene er utviklet med tanke på at det skal konstrueres en indeks på bakgrunn av de enkelte spørsmålene/påstandene. For at disse indeksene skal gi meningsfulle resultater må hvert enkelt spørsmål måle den samme underliggende dimensjonen, og spørsmålene må ha en høy nok indre konsistens. Vi ser på samvariasjonen mellom de ulike spørsmålene, undersøker dimensjonalitet ved hjelp av faktoranalyse og indre konsistens ved hjelp av Cronbachs Alfa. Vi gjør også en kvalitativ vurdering av innholdet i spørsmålene.

Spørsmålene i Studiebarometeret gir ordinale data. Med andre ord vil et spørsmål med en fem-delt Likert-skala gi verdier som er gjensidig utelukkende og som kan rangeres, men vi kan ikke si noe sikkert om avstanden mellom verdiene. For eksempel kan vi si at 4 er høyere enn 2, men vi kan ikke si at det er dobbelt så høyt. Det kan også tenkes at avstanden mellom verdi 1 og 2 er større enn avstanden mellom verdi 3 og 4. Vanlig faktoranalyse forutsetter kontinuerlige data, med andre ord data på intervall- eller forholdstallsnivå. Rent praktisk kan man utføre en standard faktoranalyse på ordinale data, og i mange tilfeller vil det kunne gi et «godt nok» svar på spørsmålet om dimensjonalitet. Ulempen med en slik fremgangsmåte er at estimatene blir mindre presise.

Det finnes imidlertid alternativer som er tilpasset ordinale data. Et slikt eksempel er faktoranalyse basert på en polykorisk korrelasjonsmatrise. Polykorisk korrelasjon kan brukes på ordinale data dersom man kan forutsette at de ordinale variablene er en kategorisering av en normalfordelt og kontinuerlig latent variabel. I praksis er det ikke mulig å undersøke hvorvidt denne forutsetningen holder, og man må derfor gjøre en teoretisk antagelse. I vårt tilfelle er variablene basert på spørsmål om holdninger og oppfatninger om ulike sider ved kvaliteten på et studieprogram. Det er rimelig å anta at dette egentlig er kontinuerlige fenomener som deretter er blitt kategorisert i et spørreskjema. Metoden vi bruker er å først beregne en korrelasjonsmatrise med polykoriske korrelasjoner. Deretter utfører vi en faktoranalyse med utgangspunkt i korrelasjonsmatrisen. Resultatene fra en faktoranalyse utført på en polykorisk korrelasjonsmatrise kan tolkes på samme måte som resultatene fra en vanlig faktoranalyse.

Som en hovedregel forholder vi oss til Kaisers kriterium som sier at man beholder alle faktorer med en «eigenvalue» høyere enn 1. Kaisers kriterium er en velkjent og ofte brukt metode for å identifisere antall faktorer. Metoden er blitt kritisert for å være noe upresis ved at den kan føre til en overestimering av antall faktorer. Vi vurderer at denne metoden er akseptabel til vår bruk. I noen tilfeller, for eksempel dersom en faktor har en eigenvalue som kun er marginalt høyere enn 1, kan vi gjøre andre vurderinger. Hensikten med faktoranalysene er å sikre at vi ikke beregner en indeks for en gruppe av spørsmål som egentlig måler to (eller flere) helt forskjellige ting.

Når det gjelder hvilke variabler som skal inngå i indeksen (faktoren), setter vi en nedre grense for faktorladningene på 0,4. Dette er forholdsvis liberalt, og man kunne argumentert for en strengere grense på for eksempel 0,6. I vårt tilfelle er imidlertid ikke hensikten å redusere antall variabler i en indeks mest mulig, men å sørge for at alle variablene vi bruker i en indeks er knyttet til den samme underliggende dimensjonen. Spørsmålsbatteriene i Studiebarometeret inneholder typisk en håndfull variabler. Dersom vi skulle konstruert

noen få indekser på bakgrunn av et høyt antall variabler, ville det vært mer naturlig med en høyere grenseverdi.

Etter at faktoranalysen er utført, beregner vi Cronbachs Alfa for de variablene som inngår i den identifiserte faktoren/indeksen. Alfa er et mål på indre konsistens. Dette kan forstås som at Alfa måler hvor godt relatert de enkelte variablene er som en gruppe. En høy Alfa trenger ikke nødvendigvis å bety at alle variablene er knyttet til den samme underliggende dimensjonen. Dette er årsaken til at vi utfører en faktoranalyse først. Når det gjelder Alfa, opererer vi ikke nødvendigvis med en absolutt terskelverdi, men vi ønsker i hovedsak at Alfa skal være minst 0,7. En vanlig praksis er å si at en Alfa på minst 0,7 er «akseptabelt», mens en Alfa på minst 0,8 er «bra» og en Alfa på minst 0,9 er «utmerket».

Vi utfører en faktoranalyse etterfulgt av en beregning av Alfa for alle spørsmålene innenfor hvert enkelt spørsmålsbatteri for de spørsmålsbatteriene hvor vi er interessert i å beregne en indeks. Som et eksempel på denne prosessen utfører vi først en faktoranalyse på fem variabler fra spørsmålsbatteri A. Dersom faktoranalysen identifiserer én tydelig faktor og alle de fem variablene har tilstrekkelig høye faktorladninger, går vi videre med alle variablene. Dersom kun fire av de fem variablene har tilstrekkelig høye faktorladninger, går vi kun videre med disse fire variablene.

7 Studieprogrammene og nettportalen

Hvert år publiseres resultatene fra studentundersøkelsen i nettportalen Studiebarometeret.no. I portalen er det mulig å søke opp og se resultater for hvert enkelt studieprogram og å sammenligne resultatene fra inntil tre forskjellige program. I tillegg blir resultatene vist sammen med gjennomsnittet for utdanningsgruppen⁸ programmet tilhører så lenge det er mange nok program med mange nok svarende innenfor denne utdanningsgruppen. Dersom det er for få program med mange nok svarende i utdanningsgruppen, vises gjennomsnittet for faggruppen⁹ programmet tilhører. Dersom det er for få svar innenfor faggruppen, vises ingen ytterligere snittverdier. Brukere av nettportalen kan også velge tidsserievisning og sammenligne resultatene med tidligere år. I tillegg er det mulig å se mer detaljerte statistiske data som svarfordeling og standardavvik.

Resultatene fra studentundersøkelsen vises i nettportalen med gjennomsnittlige score på spørsmålene i skjemaet. Gjennomsnittscoren beregnes både på enkeltspørsmål og på grupper av beslektede spørsmål, kalt indekser (beskrevet i kapittel 6).

7.1 Studieprogrammer og terskelverdier

Populasjonen for Studiebarometeret 2020 er fordelt på om lag 1 800 studieprogrammer. Mange studieprogram er små, med få mottakere av spørreskjema. For å unngå at

---

⁸ I nettportalen grupperes studieprogrammene i fagfelt, faggruppe og utdanningsgruppe. Dette er kategoriseringer av studieprogram som er hentet fra SSBs Norsk standard for utdanningsgruppering (NUS). Hvert studieprogram er plassert i NUS-kodeverket. Fagfelt er øverste nivå i NUS, disse fremkommer som de åtte hovedkategoriene på Studiebarometerets forside. I hvert fagfelt finnes det flere faggrupper (plassert under hvert fagfelt på forsidene), som igjen er delt inn i utdanningsgrupper.

⁹ Se forrige fotnote.

enkelt svar skal gi store utslag og samtidig sikre anonymitet for studentene opererer NOKUT med nedre terskelverdier for visning av svar data i nettportalen:

- Mellom 6 og 9 svarende og svarprosenten høyere enn 49,5 prosent
- Minst 10 svarende og svarprosent høyere enn 19,5 prosent

I 2020 var det 756 (42 prosent) av studieprogrammene som ikke tilfredstilte terskelverdiene, mens 1 062 (58 prosent) av studieprogrammene tilfredstilte terskelverdiene for nettportalen. Hovedårsaken til at studieprogrammene ikke når terskelverdiene er et lavt antall studenter på studieprogrammene. 11 prosent av studieprogrammene hadde færre enn seks studenter i populasjonen, og 31 prosent av studieprogrammene hadde færre enn seks svarende.

7.2 Sammenslåing av data og visning i nettportalen

For å kunne vise svar data for flere studieprogram slår vi sammen svar data fra 2019 og 2020 for de studieprogrammene som ikke tilfredstilte terskelverdiene i 2020. For at et program skal vises med sammenslåtte data må minst 3 studenter ha svart på årets undersøkelse, og disse må utgjøre minst en fjerdedel av det samlede antall svar inneværende og foregående år.

For 462 studieprogrammer ble resultatene for 2019 og 2020 slått sammen. Av disse var det 173 som ikke oppfylte terskelverdiene selv etter sammenslåing, mens 289 oppfyller terskelverdiene på grunn av sammenslåingen.

Til sammen blir det vist resultater i nettportalen for 1 351 studieprogrammer. De studieprogrammene som ikke oppfyller terskelverdiene for visning av resultater, er likevel søkbare og synlige med navn og bakgrunnsinformasjon i portalen.

For Studiebarometeret 2019 viser portalen svar data for 74 prosent av alle programmene. Noe forenklet kan vi si at studieprogrammene der studenter flest går vises med svar data i Studiebarometeret.

På bakgrunn av innspill fra sektoren har NOKUT også innført et varsel i portalen for programmer der det er få svarende, men ikke *for få* til at resultatene vises. Ved 15 eller færre svarende dukker det opp et varsel («NB! Få svarende») på programsiden. Terskelen er satt til under 16 svarende, siden NOKUT vurderer at under dette antallet vil en enkelt respondent potensielt kunne ha uforholdsmessig stor innflytelse på snittverdiene på programmet (om de avgir svar i de ekstreme endene av skalaen). I 2019 vises 611 programmer med varsel i portalen.

8 Utvikling av Studiebarometeret

På tross av uvanlige omstendigheter ble Studiebarometeret 2020 alt i alt gjennomført på en god måte, og selv om svarprosenten endte noe lavere enn de siste årene, er vi likevel fornøyd med at hele 44 prosent svarte på undersøkelsen. Som nevnt var svarprosenten i 2019 på 49 prosent. Når koronapandemien er over og ting er mer tilbake til normalt har vi en ambisjon om å øke svarprosenten ytterligere. En økning i antall svarende per studieprogram vil øke den totale svarprosenten og gi mer robuste resultater for hvert program. Det vil også medføre at enda flere programmer tilfredsstillende terskelverdiene og dermed kan vises med svardata i portalen. Gjennom god markedsføring og målrettede påminnelser tror NOKUT likevel det vil være mulig å forbedre svarprosenten ytterligere i årene fremover.

Det blir helt klart noen endringer i spørreskjemaet neste gang Studiebarometeret skal gjennomføres, altså høsten 2021. Foreløpig er det for tidlig å si noe om akkurat hva disse endringene vil innebære. Det vil blant annet avhenge av hvordan koronasituasjonen utvikler seg videre i 2021. Alle endringer gjøres etter nøye vurderinger, og vi tar så langt som mulig hensyn til ønsket om å ha konsistente tidsserier.

9 Vedlegg

9.1 Vedlegg 1: Institusjonenes populasjon og svarprosent

Institusjon	Antall i populasjonen / målgruppen	Svarprosent
Høyskolen for dansekunst	12	75 %
Høyskolen Barratt Due	13	100 %
Høgskulen for grønn utvikling	14	57 %
Sámi allaskuvla/Sámi University	20	75 %
Atlantis Medisinske Høgskole	34	50 %
NSKI Høyskole	52	79 %
Fjellhaug Internasjonale Høgskole	56	75 %
Høyskolen for Ledelse og Teologi	59	64 %
Bergen Arkitekthøgskole	60	53 %
Steinerhøyskolen	69	72 %
Ansgar høyskole	101	75 %
Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter	151	61 %
Norges musikkhøgskole	152	27 %
Kunsthøgskolen i Oslo	210	42 %
MF vitenskapelig høyskole	270	42 %
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	289	31 %
Lovisenberg diakonale høgskole	290	57 %
Bjørknes Høyskole	306	48 %
Norges idrettshøgskole	330	62 %
Dronning Mauds Minne Høgskole	387	80 %
Politihøgskolen	550	62 %
Høgskolen i Molde - Vitenskapelig høgskole i logistikk	565	46 %
Høgskulen i Volda	575	63 %
NLA Høgskolen	592	54 %
VID vitenskapelige høgskole	1126	62 %
Norges Handelshøyskole	1150	24 %
Høgskolen i Østfold	1571	46 %
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	1718	44 %
Nord universitet	2119	41 %
Høyskolen Kristiania	2376	49 %
Høgskolen i Innlandet	3017	38 %
Universitetet i Stavanger	3118	36 %
Universitetet i Agder	3152	49 %
Universitetet i Sørøst-Norge	3891	47 %
Høgskulen på Vestlandet	3988	48 %
Handelshøyskolen BI	4099	32 %
UiT Norges arktiske universitet	4196	48 %
OsloMet - storbyuniversitetet	4912	44 %
Universitetet i Bergen	5007	35 %
Universitetet i Oslo	6824	38 %
NTNU - Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	12071	46 %

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578,1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)